

Budapest, 2023. szeptember 15., péntek

Mit adott a világnak egy magyar tudós?

Napjainkban is új felfedezésekhez vezetnek Neumann János gondolatai

– Számítógép, okostelefon és numerikus időjárás-előrejelzés – csupán három a matematika legkézzelfoghatóbb eredményei közül, amelyek nélkül elképzelhetetlenek a mindennapjaink. Valamennyi alapjait az idén 120 éve született Neumann János fektette le. A magyar zseni matematikai felfedezései még jelenleg, csaknem 70 évvel a halála után is váratlan és nagyon komoly hatásokat gyakorolnak a tudományos kutatásokra. Munkásságából ez utóbbiak állnak a fókuszában a ma zajló Neumann120 emlékkonferenciának, amelynek a Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet ad otthont.

2023-ban 120 éve annak, hogy Neumann János, a számítógép atyja megszületett. A jeles évforduló alkalmából a 20. század egyik legnagyobb matematikusát ünnepli idén – a „Neumann 120” emlékév keretében – a magyar tudományos közélet és a Neumann János Társaság. A megemlékezés-sorozathoz a Rényi Intézet a ma zajló Neumann120 emlékkonferenciával csatlakozik: Neumann János matematikai munkásságának azokat az aspektusait tekintik át, amelyek még jelenleg, csaknem 70 évvel a halála után is nagyon komoly hatásokat gyakorolnak a tudományos kutatásokra.

A Rényi Intézet négy előadást szervez, amelyek közül az elsőt Alain Connes, a szakma egyik óriása, a Collège de France professzora tartja. A francia tudós Neumann kvantummechanika terén végzett kutatásait fejlesztette olyan magasságba, amiért 1982-ben megkapta a matematikusok legrangosabb díját, a Fields-érmét.

A Neumann120 emlékkonferencián ezt követően Klaus Schmidt osztrák matematikus, a Bécsi Egyetem nyugalmazott professzora, Matthew D. Foreman, a Kaliforniai Egyetem professzora, végül pedig William Hugh Woodin, a Harvard Egyetem matematikusa angol nyelvű előadásai következnek.

„A három kutató absztraktabb témákat tárgyal. A matematika axiomatikus felépítésű, azaz a matematikusközösség elfogadott néhány alapvető igazságot, következtetési szabályt, és mindig ezekhez kell visszamennünk. Az 1900-as évek elején nem volt világos, hogy melyek is a jó axiómarendszerek, és Neumann e területen dolgozott sokat. Eme előadásokban a matematika legmélyebb alapjait tisztázó tételek, illetve Neumann ezekben végzett munkája tükröződnek vissza. Mindezekből is kitűnik, hogy egy matematikai eredmény hasznosságát nehéz megítélni akkor, amikor az megszületik, valamennyi mögött évtizedek, nem ritkán évszázadok, sőt évezredek tapasztalata és kutatása áll. Hogy egy másik példát is említsek, Einstein előtt csaknem fél évszázaddal német matematikusok kidolgoztak egy módszert arra, hogyan lehet a teret jól ábrázolni – erre támaszkodik az ő relativitáselmélete, amelynek egyenletei a GPS-ben válnak kézzelfoghatóvá a hétköznapjainkban”
– hangsúlyozza **Stipsicz András** kutatóprofesszor, a Rényi Intézet igazgatója.